

Zwolle

Uit Wikipedia, de vrije encyclopedie

Zwolle

Gemeente in [Nederland](#)

[\(Details\)](#)

[\(Details\)](#)

Situering

Provincie [Overijssel](#)

Coördinaten [52° 31' NB, 06° 5' OL](#)

Algemeen

Oppervlakte 119,36 km²

- land 111,38 km²

- water 7,98 km²

Inwoners (31 maart 2015) 124.032[?] (1114 inw/km²)

Hoofdplaats [Zwolle](#)

Naam inwoners Zwollenaren

<u>Bijnaam</u>	Blauwvingers
	A28, A50, N35, N331, N337, N340, N764
Belangrijke verkeersaders	<u>spoorlijnen naar Groningen, Leeuwarden, Lelystad, Amersfoort, Emmen, Almelo, Arnhem, Utrecht, Amsterdam en Kampen</u>

Partnerstad Lünen

Politiek

Burgemeester (lijst) Henk Jan Meijer (VVD)

Zetels

Gemeenteraad	39
<u>PvdA</u>	6
<u>VVD</u>	5
<u>CDA</u>	3
<u>ChristenUnie</u>	8
<u>GroenLinks</u>	3
<u>Swollwacht</u>	3
<u>SP</u>	5
<u>D66</u>	6

Economie

Gemiddeld inkomen (2006) € 13.100 per inw.

Gem. WOZ-waarde (2008) € 211.000

WW-uitkeringen (2007) 19 per 1000 inw.

Overig

Postcode(s) 8000-8049

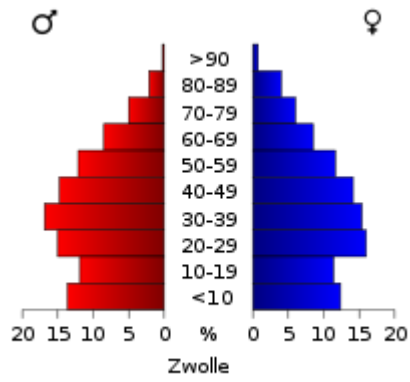
Netnummer(s) 038

CBS-code 0193

CBS-wijkindeling zie wijken en buurten

Amsterdamse code 10093

Website www.zwolle.nl

Bevolkingspiramide (2008)

Foto's

Portaal [Nederland](http://www.nederland.nl)

Topografische gemeentekaart van Zwolle, juni 2015

Zwolle op een kaart van Blaeu (1652)

Zwolle ([uitspraak](#) ([info](#) / [uitleg](#))) is de hoofdstad van de Nederlandse provincie Overijssel en tevens Hanzestad.

Zwolle ligt aan het Zwarte Water en de Overijsselse Vecht en is via het Zwolle-IJsselkanaal verbonden met de IJssel. De stad ligt in de regio IJsseldelta. De gemeente telt 124.032 inwoners (31 maart 2015, bron: CBS) en is qua inwonertal de tweede stad van Overijssel, na de stad Enschede. Zwolle heeft een oppervlakte van 111,33 km².

Inhoud

- 1 Geschiedenis
 - 1.1 Middeleeuwen

- [1.2 Tachtigjarige Oorlog en de Republiek](#)
- [1.3 Franse tijd en de 19e eeuw](#)
- [1.4 Tweede Wereldoorlog](#)
- [2 Demografie](#)
- [3 Politiek en bestuur](#)
 - [3.1 Gemeenteraad](#)
 - [3.2 College van B&W](#)
 - [3.3 Historie](#)
 - [3.4 Stedenband](#)
- [4 Cultuur](#)
 - [4.1 Zwols](#)
 - [4.2 Blauwvingers](#)
 - [4.3 Sport](#)
 - [4.4 Kunst](#)
 - [4.5 Parken](#)
 - [4.6 Evenementen](#)
 - [4.7 Carnaval](#)
- [5 Verkeer en vervoer](#)
 - [5.1 Autowegen](#)
 - [5.2 Spoorwegen](#)
 - [5.3 Waterwegen](#)
 - [5.4 Brugverbindingen](#)
 - [5.5 Straten](#)
- [6 Onderwijs](#)
- [7 Bezienswaardigheden](#)
 - [7.1 Religieuze gebouwen](#)
 - [7.2 Verdedigingswerken](#)
 - [7.3 Molens](#)
 - [7.4 Bruggen](#)
 - [7.5 Begraafplaatsen](#)
 - [7.6 Uitgaan](#)
 - [7.7 Musea](#)
 - [7.8 Monumenten](#)
 - [7.9 Divers](#)
 - [7.10 Wijken](#)
 - [7.11 Aangrenzende gemeenten](#)
- [8 Bekende Zwollenaren](#)
- [9 Externe link](#)

Geschiedenis

Middeleeuwen

Zwolle is in de [Middeleeuwen](#) ontstaan op een [dekzandrug](#) tussen de IJssel en de Overijsselse Vecht aan het riviertje de Aa. Dit was een hoger gelegen en bewoonbare plek in het verder moerassige landschap. Zo'n plek werd destijds een '[suol](#)' genoemd. De zandrug is nog altijd zichtbaar door de hoogteverschillen in de stad. Zo ligt de

Sassenstraat hoger dan het Grote Kerkplein. Het hoogteverschil is het duidelijkst in de passage tussen de Voorstraat en de Melkmarkt. Hier zijn trap treden aangelegd om het hoogteverschil op te vangen.^[1]

Stadszegel uit 1295 met afbeelding van Sint-Michaël die een basilisk doodt

De oudste sporen van bewoning stammen uit de jonge steentijd. Rondtrekkende stammen bewoonden toen de dekzandruggen. In sommige bronnen worden deze stammen ook wel aangeduid als het Isalavolk, naar de Latijnse naam van de IJssel.

Bij de aanleg van Ittersumerbroek, een wijkgedeelte van Zwolle-Zuid, zijn in 1993 grondsporen gevonden van twee paalcirkels uit de bronstijd. Deze worden ook wel het Woodhenge van Zwolle genoemd.

De oudste schriftelijke vermelding, uit 1040, spreekt over een aan Sint-Michaël gewijde parochiekerk. In 1230 kreeg Zwolle van zijn landheer de Utrechtse bisschop Wilbrand van Oldenburg stadsrechten als dank voor hulp bij het bouwen van een burcht in Hardenberg. Dit naar aanleiding van de Slag bij Ane. Bij de stadsbrand van 1324 ging de stad in zijn geheel in vlammen op.

De Latijnse school van Zwolle verwierf onder rector Johan Cele (1375-1415) grote roem. Geïnspireerd door de Moderne Devotie vernieuwde hij ingrijpend onderwijs, kerk en samenleving. Aan de macht van de gilden in het stadsbestuur (1413-1416) maakte bisschop Frederik van Blankenheim een hardhandig einde in de Lucienacht van 1416. In 1438 verkreeg Zwolle stapelrecht van bisschop Rudolf van Diepholt.^[2] De keizer van het Heilige Roomse Rijk bevestigde in 1448 de stadsrechten van Zwolle door de stad op te nemen onder de steden van het Duitse Rijk. Zwolle trad als handelsstad toe tot de Hanze en was in de vijftiende eeuw, de "Gouden Eeuw" van de stad, het centrum van de Moderne Devotie, een religieuze hervormingsbeweging die zich op initiatief van Geert Grote, aanvankelijk vanuit Deventer, maar later vanuit Zwolle over een groot deel van Europa uitbreidde.

Tachtigjarige Oorlog en de Republiek

In augustus 1572 werd Zwolle veroverd door Willem van den Bergh, een zwager van Willem van Oranje. Maar na het uitmoorden van Zutphen op 16 november door de Spaanse troepen van Don Frederik, gaf de stad zich met enkele andere steden vrijwillig over om bloedvergieten te voorkomen.

De Staten van Overijssel deden in eerste instantie niet mee aan de Unie van Utrecht, die bedoeld was als militair verbond tegen de oprukkende Spaanse troepen. Maar toen de stadhouder van Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel - George van Lalaing - op 3 maart 1580 overliep naar Spanje, maakten de Zwollenaren duidelijk dat zij de opstand niet wilden verlaten en erkenden de stadhouder niet langer. Ene Lubert Ulger ontketende een opstand in Zwolle, en op 15 juni wist hij met een groep calvinistische opstandelingen de katholieken en Spaanse soldaten te verslaan in een straatgevecht in de Diezerstraat. Na een bemiddeling van Willem van Oranje kreeg van Lalaing alleen Groningen mee naar de Spaanse zijde, en sloten Overijssel en Drenthe zich aan bij de Unie van Utrecht.

Tijdens Parma's negen jaren was Zwolle de enige stad die niet door de Spanjaarden werd heroverd. Tijdens de Tien jaren van Maurits van Oranje was de stad een militaire basis waar vanuit Overijssel en Gelderland konden worden heroverd. In de Republiek der Nederlanden had Overijssel geen echte hoofdstad, de staten bestond uit afgevaardigden van Deventer, Kampen, Zwolle en de Overijsselse Ridderschap. De vergaderingen vonden afwisselend plaats in een van de drie steden.

Franse tijd en de 19e eeuw

Pas in de Franse tijd kreeg Zwolle de status van hoofdstad, eerst van het Departement van de Oude IJssel, daarna van het Departement Overijssel en na de inlijving door het Eerste Franse Keizerrijk, van het Departement Monden van de IJssel of Bouches-de-l'Yssel. Na het vertrek van de Fransen werd Zwolle hoofdstad van de provincie Overijssel.

Op 7 juli 1837 werd op de Grote Markt de laatste Zwolse doodstraf door scherprechter Hendrikus Esman (scherprechter voor Overijssel 1827-1845) uitgevoerd. De uit Wijhe afkomstige Albert Wetterman werd tot deze straf veroordeeld vanwege de moord op zijn vrouw Gerritdina Lankhorst.

Tweede Wereldoorlog

In Zwolle werden de verkeersbrug en de spoorbrug over de IJssel opgeblazen op 10 mei 1940. Daarmee viel ook de telefoonverbinding met Noord-Nederland weg, die via deze bruggen liep. In Zwolle werd een van de drie bureaus van de burgerlijke stand voor Duitsers gevestigd. Ook kreeg Zwolle een van de 57 door de Duitsers ingestelde arbeidsbureaus.

Zwolle kreeg een zg. 'Joodsche Raad', opgericht in opdracht van de Duitsers. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden 495 joodse inwoners van Zwolle door de bezetter weggevoerd en in concentratiekampen omgebracht. Een joods echtpaar beroofde zich van het leven met de Duitsers voor de deur, en twee joden zijn omgebracht door het verzet in

Hattem, dus totaal 499. Ook zijn er op diverse plaatsen in de stad mensen gefusilleerd die zich op enigerlei wijze verzetten tegen de bezetter.

Diverse monumenten in de stad herinneren hieraan, zoals het Monument aan de Meppelerstraatweg en Monument op de schietbaan Berkum. In het Ter Pelkwijkpark staat het Oorlogsmonument Zwolle dat de herinnering wakker moet houden aan alle Zwollenaren die in de Tweede Wereldoorlog om het leven zijn gekomen als gevolg van oorlogshandelingen. Zwolle werd op 14 april 1945 door Canadezen bevrijd. Leo Major (1921-2008) was een van de eerste geallieerde militairen die de stad betrad en vrijwel zelfstandig verantwoordelijk was voor de terugtrekking van de Duitsers, en daarom 'de bevrijder van Zwolle' wordt genoemd.

Demografie

De gemeente Zwolle telde in 2013 122.560 inwoners (bron: CBS), waarvan 59.915 mannen en 62.645 vrouwen. Op 14 december 1994 werd de in Westenholte geboren Kyra Mepschen de 100.000e inwoner van Zwolle. Met de geboorte van Lucas Hoen verwelkomde burgemeester Henk Jan Meijer de 115.000e inwoner (maart 2007). Sinds 1997 maakt de gemeente Zwolle deel uit van het Grotestedenbeleid van de regering en zijn er extra middelen beschikbaar gekomen om de problemen in enkele wijken aan te pakken.

Zwolle had in 2004 50.094 huishoudens en 47.137 woningen. Op 1 januari 2003 waren er 4336 bedrijven binnen de gemeente met 75.049 arbeidsplaatsen.

Politiek en bestuur

Stadhuis van Zwolle

Gemeenteraad

Zetelverdeling 2014

De 39 zetels zijn verdeeld onder:

■ SP: 5
■ PvdA: 6

GL: 3
Swollwacht : 3
D66: 6
CU: 8
CDA: 3
VVD: 5

De gemeenteraad van Zwolle bestaat uit 39 zetels. De voorzitter van de gemeenteraad is burgemeester H.J. Meijer. Hieronder volgt de samenstelling van de Zwolse gemeenteraad sinds 1994:

Gemeenteraadszetels

Partij	1994	1998	2002	2006	2010	2014
<u>ChristenUnie*</u>	-	-	5	5	6	8
<u>PvdA</u>	8	9	7	9	7	6
<u>D66</u>	4	2	1	1	3	6
<u>VVD</u>	5	7	5	5	6	5
<u>SP</u>	-	1	2	4	3	5
<u>CDA</u>	6	7	8	6	6	3
<u>GroenLinks</u>	3	3	6	5	4	3
<u>Swollwacht</u>	5	2	3	3	4	3**
PBZ (Plaatselijk Belang Zwolle)	-	1	2	1	-	-
<u>GPV*</u>	2	3	-	-	-	-
<u>RPF*</u>	2	3	-	-	-	-
<u>De Groenen***</u>	1	1	-	-	-	-
Overigen	1	-	-	-	-	-
Totaal	37	39	39	39	39	39

*Vanaf 2002 ging de RPF en de GPV samen verder als ChristenUnie.

**Swollwacht-raadslid Britt Jurgens werd op 16 januari 2015 uit de fractie gezet en ging

door als eenpersoonsfractie.

*** De Groenen gingen vanaf 2002 op in GroenLinks.

College van B&W

- H.J. Meijer (VVD), burgemeester
- Nelleke Vedelaar (PvdA). Portefeuille: Zorg en WMO, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Armoedebestrijding, Wonen, Project Wezenlanden. Wijkwethouder: Diezerpoort, Holtbroek en Wipstrik.
- Jan Brink (D66). Portefeuille: Financiën, Bedrijfsvoering, Cultuur, Monumentenzorg en archeologie, Onderwijs, Programma Initiatiefrijke Zwolle en dienstbare overheid, Kraanbolwerk. Wijkwethouder: Assendorp en Zwolle-Zuid.
- René de Heer (VVD). Portefeuille: Sport, Economie, Vastgoed, Recreatie, Toerisme en Evenementen, Stadshagen. Wijkwethouder: Stadshagen, Hanzeland en Veerallee.
- Ed Anker (ChristenUnie). Portefeuille: Ruimtelijke ordening en water, Binnenstadsschil, Jeugdbeleid en jeugdzorg, Gezondheidsbeleid, Spoorzone. Wijkwethouder: Kamperpoort, Westenholte, Spoolde, Wijthmen, Windesheim, Haerst-Tolhuislanden.
- Filip van As (ChristenUnie) Portefeuille: Verkeer en Vervoer/Mobiliteit, Duurzaamheid, Beheer openbare ruimte, milieu en afval, Dierenwelzijn, Groenbeleid, Binnenstad. Wijkwethouder: Binnenstad, Aa-landen, Berkum.
- Regina Riemersma, gemeentesecretaris

Historie

De Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SDAP) werd op 26 augustus 1894 opgericht in lokaal de Atlas aan de Ossenmarkt 9 te Zwolle.

Stedenband

De partnerstad van Zwolle is de Duitse stad Lünen in de deelstaat Noordrijn-Westfalen. Beide steden organiseren regelmatig uitwisselingen op cultureel gebied. In september 2003 kwamen meer dan 400 inwoners van Lünen naar Zwolle ter gelegenheid van het 40-jarige partnerschap.

Cultuur

Zwols

Zwols is het stadsdialect van de Overijsselse hoofdstad Zwolle. Het Zwols is een Sallands dialect en hoort dan ook bij het Nedersaksisch. Kenmerkend voor het Zwols is de

brouwende (Franse) uitspraak van de r (typisch voor stadsdialecten, komt verder onder andere voor in het Kampers, Deventers en Zutphens) en de wegval van de h (wat ook in omliggende gebieden voorkomt, tot in het Urkers).

Blauwvingers

Black Francis brengt een hommage aan Herman Brood naast zijn standbeeld in Zwolle op 29 februari 2008

Zoals in zoveel plaatsen heeft ook Zwolle een scheld- of bijnaam voor zijn inwoners, die in de loop der eeuwen is uitgegroeid tot geuzennaam. Een volksverhaal moet de naam 'blauwvingers' verklaren. In eerste instantie was de naam puur als scheldnaam in zwang. In de Middeleeuwen bestond er een flinke rivaliteit tussen de steden Zwolle en Kampen. Men maakte elkaar het leven zo moeilijk mogelijk: Zwollenaren werden beroofd, het vee van de Kampenaren werd gestolen.

Zwolle is een kristallisatiepunt geworden van een zogenoemde Kamper ui. De Zwollenaren hadden een bijnaam voor de Kampenaren: *Kampersteuren*. De scheldnaam voor de Zwollenaren was 'blauwvinger' daar zij meineed gepleegd hadden ten opzichte van de Hertog van Gelre. De sage over de blauwvingers vertelt dat Zwolle ten tijde van een wapenstilstand het klokkenspel uit de verbrande toren te koop aanbood aan Kampen. De Kampenaren zouden hiermee akkoord gaan, mits zij mochten bepalen hoe het bedrag werd betaald. Op een dag kwam er een wagen vol met geld: allemaal vierduitstukken en de Zwollenaren kregen blauwe vingers van het tellen van de koperen munten. Blauwvingers werd daarom de bijnaam voor de Zwollenaren.

Tegenwoordig beschouwen de Zwollenaren de naam als een geuzennaam. Ieder jaar worden er zogenaamde *Blauwvingerdagen* georganiseerd. Op deze dagen is er markt en zijn er allerlei activiteiten.

De naam Blauwvinger duikt in 2007 op aan de andere kant van de oceaan als titel van een cd van de Amerikaanse artiest Black Francis (ex-Pixies), getiteld *Bluefinger*. Deze cd is

geïnspireerd op de bekende overleden muzikant en kunstenaar Herman Brood, wiens wieg in Zwolle heeft gestaan.^[3]

Sport

Het nieuwe stadion van PEC Zwolle (2009)

In Zwolle wordt door verschillende ploegen topsport bedreven. In het IJsseldeltastadion wordt betaald voetbal gespeeld door PEC Zwolle. Deze voetbalploeg heeft zowel in de eredivisie als eerste divisie gespeeld. In het voorjaar van 2007 is begonnen met de sloop van het Oosterenkstadion. In seizoen 2008-2009 werd er een nieuw stadion voor PEC Zwolle op vrijwel dezelfde plaats opgeleverd. In 2014 won PEC Zwolle de KNVB-beker door in de finale Ajax te verslaan. In 2014 won PEC Zwolle de Johan Cruijff Schaal door Ajax opnieuw te verslaan.

Landstede Zwolle komt uit in de eredivisie voor het basketbal. De Volleybalclub Landstede Zwolle komt uit in de eredivisie voor het volleybal.

De Ster van Zwolle, meestal op de eerste zaterdag in maart, is de jaarlijkse opening van het wielerseizoen in Nederland. Sinds 1999 wordt in augustus, kort na de Ronde van Frankrijk, het Peperbus Profspektakel met bekende Tourrenners in de Zwolse binnenstad gehouden. Voor de amateurs is er de Omloop van de Mastenbroekerpolder, met start en finish in de wijk Stadshagen. De Zwolse wielervereniging heet *De Hanzerenners*.

Op 1 oktober 1893 is de Zwolsche Atletische Club, ZAC opgericht. Deze amateurvoetbalclub behoort daarmee tot de veertig oudste voetbalclubs van Nederland.

Er wordt al sinds 10 december 1902 hockey gespeeld in Zwolle. ZMHC, Zwolle's grootste hockeyvereniging, is een van de oudste hockeyclubs van Nederland. Op het complex "De Pelikaan" aan de A28, wordt naast hockey ook voetbal, tennis en korfbal gespeeld, alsmede paardgereden. Sportcomplex "De Pelikaan" maakt deel uit van de sportboulevard Zwolle. In september 2012 wordt de nieuwe fusievereniging HockeyClub Zwolle (Tempo'41 en ZMHC gaan samen) opgeleverd. Er wordt dan een club gerealiseerd van 1500 leden en HC Zwolle zal daarmee een van de grootste hockeyclubs zijn in Noord-Oost Nederland en tegelijk de nationale nr. 20.

Aan het Zwarte Water staat de roeivereniging ZRZV. Vanaf deze vereniging zijn diverse roeiers gekomen die tot de Olympische Spelen zijn gekomen, zoals Nico Rienks, Henk-Jan Zwolle en Ellen Meliesie. Naast de Zwolse burger vereniging biedt Zwolle ook de roeisport aan voor hbo- en mbo-studenten bij de Zwolsche Studenten Roeivereniging "Boreas".

Zwolle heeft sinds 1959 een honkbalclub, dit begon op een veld bij ZAC. In 1981 werd besloten om zelfstandig verder te gaan onder de naam H.S.V. Crash Zwolle, uiteindelijk werd dit in 1995 HSV Blue Hawks. HSV Blue Hawks heeft sindsdien een aantal successen geboekt, waaronder 13 kampioenschappen tot aan 2013.

Kunst

Vanaf 10 april 2006 stonden in het centrum van Zwolle 25 tot 30 levensgrote koeien. Deze zijn door verschillende kunstenaars gemaakt en worden gesponsord door het bedrijfsleven. Het initiatief voor dit project kwam van de Lions Club Zwolle-Hanzestad, die met de opbrengst van het project een gehandicaptenboerderij wil ondersteunen. Na de zomer werden de koeien geveild.

Parken

De Potgietersingel gezien vanaf de Sassenpoorterbrug

Zwolle staat tegenwoordig zowel nationaal als internationaal bekend als de groenste gemeente van Nederland. In 2004, 2005 en 2006 won de gemeente namelijk de prijs voor groenste gemeente van Nederland. Dit na vele inspanningen die de gemeente heeft verricht. Zo is er in Zwolle een speciaal maaischema dat rekening houdt met de ecologie, bevinden zich in Zwolle en omgeving vele parken en bestrijdt de gemeente onkruid met milieuvriendelijke middelen.^[4] In 2006 is Zwolle ook verkozen tot groenste stad van Europa.^[5]

Een inventarisatie van het Zwolse buitengebied in 1983-1984 bracht aan het licht dat in de gemeente circa 700 verschillende soorten hogere planten voorkomen. Dit sluit aan bij de ligging op een kruispunt van geologische/ geografische invloeden. Met name de elders uiterst zeldzame kievitsbloem *Fritillaria meleagris* komt in de gemeente nog op diverse plaatsen voor, zij het zeldzamer dan voorheen.

Zwolle beschikt over 33 parken.^[6] Hieronder een incomplete lijst van de belangrijkste parken.

- Potgietersingel, een stadspark, in de binnenstad van Zwolle.
- Stinspark, op de plek waar het Kasteel Voorst zich bevond.
- Het Engelse Werk, groot park nabij de IJssel
- Park de Wezenlanden, een park tussen de wijken Assendorp en de Wipstrik
- Aa-park, een park gelegen in de wijk de Aa-landen

Evenementen

- Bevrijdingsfestival Overijssel (5 mei)
- Internationaal Gitaarfestival Zwolle (eind oktober/begin november)
- The Color Run

Carnaval

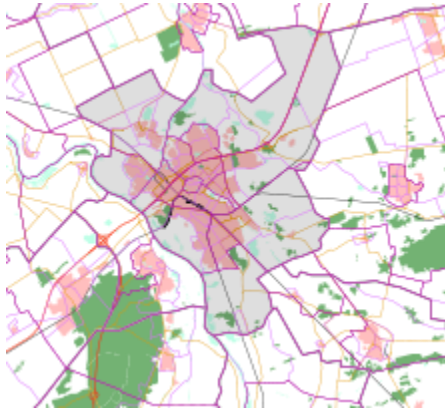
Zwolle, gezien vanaf het Rodetorenplein

In carnavalstijd wordt Zwolle omgedoopt tot Sassendonk. De naam Sassendonk werd in 1971 door prins Mans I (prins der Eileuvers, de oudste carnavalsvereniging van Zwolle) geïntroduceerd. Zijn leus "Een Eileuver heeft een goede dronk, want hij komt uit Sassendonk" verwees daar naar. Uit deze leus kwam ook een andere traditie voort in Sassendonk: het drinken van een Blauw Handje. De naam verwijst naar de geuzennaam Blauwvingers en bestaat uit brandewijn met bruine suiker. Het carnaval in Zwolle heeft veel eigen tradities. Tijdens het hedendaagse carnaval zijn er een aantal echte Zwolse "artiesten" veelal in de binnenstad te vinden. Datzelfde geldt voor veel

(carnavals)groeperingen die alle op hun eigen manier iets toevoegen aan het Sassendonks carnaval.

Met name staat Sassendonk bekend om de uitbundige wijze waarop de carnavalsvierders zich kleden. De boerenkiel of overal heeft al jaren geleden plaats gemaakt voor (vaak zelf ontworpen en zelfgemaakte) fantasiekostuums. Veel carnavalisten zijn dan ook al maanden van tevoren bezig met de voorbereidingen en maken er een sport van zichzelf te overtreffen t.a.v. voorgaande jaren.

Verkeer en vervoer

Zwolle en omgeving

	Gemeentegrenzen		Geselecteerde gemeente
	Wijkgrenzen		Bebouwd gebied
	Buurtgrenzen		Bos of park
	Autosnelweg		Binnenwater, rivier of kanaal
	Secundaire weg		
	Spoorweg		

Zwolle is een knooppunt voor het auto- en treinverkeer. Toch werd de strategische ligging pas na 1950 erkend door het gemeentebestuur en in het voordeel van de stadsontwikkeling gebruikt. Het gevolg was dat Zwolle na 1950 een explosieve groei kende van het aantal inwoners. Het stadsbusvervoer wordt sinds 29 augustus 2010 verzorgd door Syntus Overijssel. De streeklijnen van en naar Zwolle worden verzorgd door Syntus en OV Regio IJsselmond.

Autowegen

De A28 (Groningen - Utrecht) loopt over een dijk dwars door de stad heen. 15 straten kruisen de A28, en er zijn 4 aansluitingen met de snelweg. Het traject vanaf knooppunt Hattermerbroek naar Zwolle-Zuid, de IJsselbrug, is een van de drukste punten buiten de Randstad, met een verkeersintensiteit van tegen de 130.000 voertuigen per etmaal in 2011. Verder telt het tracé tussen afslag Ommen en het knooppunt Lankhorst iets meer dan 80.000 voertuigen per etmaal (variërend op maandag rond de 80.000 en op vrijdag

rond de 90.000 voertuigen per etmaal). Het tracé in Zwolle zelf telt rond de 100.000 voertuigen per etmaal. Om congestie in de stad tegen te gaan zijn er in 2004 plusstroken aangelegd, waardoor de file zich verplaatste naar het traject tussen Zwolle-Noord en Nieuwleusen (waar de plusstrook eindigde iets na afslag Ommen) alsmede tussen het knooppunt Hattemberbroek en afslag Zwolle-Zuid. Inmiddels is de weg tussen knooppunt Hattemberbroek verbreed van 2x2+weefstroken (in feite 2x3) naar 2x4 rijstroken waarin de meest rechtse rijstrook uiteindelijk verandert in de weefstrook voor afslag Zwolle-Zuid. Tussen de afslag Ommen en knooppunt Lankhorst is de weg verbreed van 2x2 rijstroken naar 2x3 rijstroken. Tussen Staphorst en knooppunt Lankhorst liggen richting het noorden 4 rijstroken waarin 2 overgaan naar de A32 en 2 blijven over voor de A28. Richting het zuiden tussen Staphorst en knooppunt Lankhorst zijn er geen 4 rijstroken maar 3 rijstroken. Door de verbreding is de doorstroom van het verkeer aanzienlijk verbeterd en komen er afgezien van ongevallen geen files meer voor.

De IJsselbrug gezien vanuit Hattem

De A50 kruist een paar kilometer ten westen van Zwolle de A28 bij knooppunt Hattemberbroek. De A50 zorgt voor een verbinding van de A28 en Zwolle met Eindhoven, via Apeldoorn en Arnhem. Rijksweg 50 loopt richting Kampen en Emmeloord door als N50, welke tussen Hattemberbroek en Kampen-Zuid 2+1 rijstroken telt, afwisselend in beide richtingen één of twee rijstroken beschikbaar. Dit is een unicum in Nederland, alhoewel het in het buitenland veelvuldig toegepast wordt. Het aantal ernstige ongevallen op de N50 is hiermee sterk afgenomen, mede doordat er over de gehele lengte een vangrail is geplaatst.

Aan de oostkant van de stad loopt de N35, een hoofdweg tussen Zwolle, Raalte en Almelo, vanwaar de weg verder loopt als autosnelweg naar Enschede en de Duitse grens. Het gedeelte binnen de bebouwde kom telt 2x3 rijstroken met veel verkeerslichten. Sinds de in 2012 afgeronde verbreding behoren files grotendeels tot het verleden. De weg is onderdeel van de ring van Zwolle.

Aan de noordkant van Zwolle begint de N331, die een rondweg rondom Stadshagen vormt, en doorloopt door de gemeente Zwartewaterland, naar Emmeloord. In 2007 is een nieuw gedeelte van deze weg geopend rondom Stadshagen en Westenholte. Tevens is hier de weg naar Kampen op aangesloten, zodat doorgaand verkeer niet meer door de wijken Stadshagen en Westenholte hoeft.

In het zuiden van Zwolle sluit de N337 aan, die de IJsselallee vormt, en onderdeel is van de ringweg van Zwolle. De IJsselallee kent veel congestie in de spits tussen de A28 en Hanzeland. In 2010 is de IJsselallee in beide richtingen breder geworden en daarmee is de verkeersdruk flink afgenomen. Het Hanzeland is nu vele malen beter bereikbaar.

Bij Berkum sluit de N340 aan op het Zwolse wegennet, en is een belangrijke toevoerweg voor de plaatsen in het noordoosten van Overijssel naar Zwolle. De provincie wil deze weg graag verbreden naar 2x2 rijstroken en een knooppunt maken met de A28 maar stuit hierbij op weerstand.

Spoorwegen

Station Zwolle

Het spoorwegstation van Zwolle is een van de grootste spoorwegknooppunten van Nederland, men kan vanaf hier met de trein acht richtingen op. Het rangeerterrein en de lijnwerkplaats zijn gesloten.

In 2012 is de Hanzelijn geopend waarover de Intercity's vanuit Leeuwarden en Groningen richting Amsterdam Zuid / Schiphol en verder via Leiden Centraal naar Den Haag Centraal rijden. Voor deze spoorverbinding is een nieuw perron in gebruik genomen op station Zwolle. Tevens is er een nieuwe spoorbrug over de IJssel gebouwd, de Hanzeboog. In juni 2015 is de nieuwe reizigerstunnel geopend.

Waterwegen

De Nieuwe Vecht net buiten het centrum

Zwolle ligt ten oosten aan een gekanaliseerde rivier, die deels het Almelose Kanaal heet binnen Zwolle en daarbuiten Nieuwe Wetering en Soestwetering. Het Zwarte Water stroomt ten noorden van Zwolle. Enkele kilometers ten noorden van Zwolle stroomt de Overijsselse Vecht in het Zwarte Water. De Nieuwe Vecht werd rond 1600 gegraven om een snellere verbinding van de Overijsselse Vecht naar de binnenstad te creëren. Ten zuidwesten van Zwolle stroomt de IJssel. In de 19e eeuw is de Willemsvaart gegraven die de Zwolse stadsgracht met de IJssel verbond. Sinds 1964 wordt die functie vervuld door het Zwolle - IJsselkanaal dat het Zwarte Water met de IJssel verbindt.

Langs de IJssel bij Zwolle liggen twee Ruimte voor de Rivier-projecten. Bij Schelle wordt een uiterwaard verdiept door het graven van geulen. Bij Spoolde wordt een dijk enkele honderden meters landinwaarts geplaatst. Dit is nodig omdat er door de klimaatverandering meer water door de IJssel komt.

In Zwolle bevinden zich ook enkele meren en plassen. De Wijde Aa, Wijthmenerplas, Agnietenplas en Milligerplas zijn bestemd voor recreatie.

Brugverbindingen

De IJsselbrug vormt de verbinding over de IJssel tussen Overijssel en Gelderland. Enkele honderden meters naast deze brug ligt de Nieuwe IJsselbrug in de A28 en een spoorbrug op de lijn Amersfoort - Zwolle.

In het oosten van Zwolle verbinden de Hortensiabrug en de Hanekampbrug de wijk Assendorp met de wijk Wipstrik. In het noordwesten is het de Mastenbroekerbrug verbindt de wijk Stadshagen met het centrum. De Twistvlietbrug doet hetzelfde, maar is uitsluitend bedoeld voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer. De Voorsterbrug verbindt de wijken Stadshagen en Westenholte met het centrum en de ring van Zwolle.

Ten westen van industrieterrein Voorst is over het Zwolle-IJsselkanaal een brug gebouwd in de Westenholterallee, de verbinding tussen Stadshagen en Westenholte met de Zwolse ring en de A28.

Straten

Wellicht de bekendste straat is de Diezerstraat, vanwege de vele winkels die eraan gelegen zijn. Ook is deze straat al zeer oud. Er zijn sporen gevonden uit de Karolingische tijd. De Grote Markt is een van de oudste pleinen gelegen in het oude centrum.

Onderwijs

Hogeschool Windesheim

Zwolle heeft meerdere opleidingsinstituten binnen zijn stadsgrenzen die onderwijs op hbo-niveau aanbieden. Windesheim, instelling voor hoger beroepsonderwijs (hbo), is gevestigd op de Campus in Zwolle-Zuid. De gereformeerde hogeschool Viaa is gelokaliseerd aan de rand van het centrum, evenals de Katholieke PABO. Verder heeft Zwolle een tak van de Vrije Universiteit van Amsterdam. ArtEZ hogeschool voor de kunsten heeft in twee gebouwen drie faculteiten in Zwolle onder gebracht. In het centrum bevindt zich ook de Zwolse vestiging van het ArtEZ Conservatorium. Daarnaast heeft de ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten een tweede vestiging in een monumentaal pand: het oude Sophia Ziekenhuis aan de Rhijnvis Feithlaan, waarin de Toneelschool (ArtEZ Academie voor theater) en de Kunstacademie (ArtEZ Art & Design Zwolle) gevestigd zijn. Tevens is er een studiecentrum van de Open Universiteit gevestigd in Zwolle.

Scholen voor het mbo

- Deltion College
- Landstede
- CIBAP
- AOC De Groene Welle

Scholen voor het voortgezet onderwijs:

- Gymnasium Ceeleum, het enige zelfstandige gymnasium van Overijssel
- Meander College een erkende Cultuur-Profiel school
- Van der Capellen Scholengemeenschap
- JenaXL
- Greijdanus
- Agnieten College
- Carolus Clusius College
- TalentStad
- Thomas a Kempis College, tevens LOOT-school
- Thorbecke Scholengemeenschap
- Luzac Lyceum
- AOC De Groene Welle
- Deltion Sprint Lyceum, dit is vavo-onderwijs.

Bezienswaardigheden

Peperbus vanaf de Eekwal

Sassenpoort

Thorbeckegracht en Wijndragerstoren

Windesheimer molen

Veel oude graven

Bioscoop De Kroon bij nacht

Monument aan de Meppelerstraatweg

Een kunstkoe op de Nieuwe Vecht

Het Oorlogsmonument Zwolle

In Zwolle zijn veel oude en monumentale bouwwerken bewaard gebleven. Er is een actieve historische vereniging die zich inzet voor behoud en reconstructie van oude gebouwen en stadsgezichten. Hierdoor heeft Zwolle een goed geconserveerde oude stadskern binnen zijn grachten. De binnenstad is een beschermde stadsgezicht.

Religieuze gebouwen

- Basiliek van Onze Lieve Vrouwe Tenhemelopneming, een middeleeuwse kruiskerk uit 1394 aan de Ossenmarkt.
- Peperbus, een Laatgotische toren uit 1454 behorende bij de Basiliek van Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming.
- Grote of Sint-Michaëlskerk, een driebeukige hallenkerk uit 1406 in de stijl van de Nederrijnse gotiek.
- Gereformeerde Zuiderkerk, gebouwd in 1924 naar een ontwerp van architect J.H. van der Veen.
- Dominicanenkerk met aangrenzend het Dominicanenklooster.

- Broerenkerk aan het Broerenkerkplein, waarin sinds medio 2013 een boekverkoper is gevestigd.
- De Gul-Zaza-Re medina moskee: Een moderne moskee in het zuiden van Zwolle met 2 minaretten.

Verdedigingswerken

- Restanten van de stadsmuur die in vroeger tijden de gehele stad ommuurde. Oorspronkelijk waren er 23 torens opgenomen in de muur.
- Sassenpoort, de enig geheel bewaard gebleven poort van de oorspronkelijk zes poorten in de stadsmuur en van buitengewoon (inter)nationaal cultuurhistorisch belang.
- Diezerpoort, een poort uit 1475 waarvan restanten bewaard zijn gebleven.
- Steenpoort, een stadspoort uit 1488 waarvan restanten bewaard zijn gebleven.

Molens

Er zijn in Zwolle twee molens bewaard gebleven.

- Molen De Passiebloem, een achtkantige stelling-oliemolen met voorraadschuren uit 1776.
- Windesheimer molen, een windkorenmolen uit 1747.

Bruggen

- Hoge Spoorbrug, een voetgangers- en fietsersbrug uit 1883 over het spooreplacement (een rijksmonument).
- IJsselbrug, een stalen hoogbrug uit 1947 over de IJssel.
- Stenen Pijp uit 1966, deze verbindt de oude binnenstad met de Diezerpoort.
- Nieuwe IJsselbrug uit 1968.
- Pelserbrugje, een wipbrug uit 1686, maar in 1974 opnieuw gebouwd.
- Mastenbroekerbrug uit 1998.
- Twistvlietbrug, een brug uit 1999 die de woonwijken Holtbroek en Stadshagen met elkaar verbindt en enkel toegankelijk is voor voetgangers, fietsers, lijnbussen en taxi's.

Begraafplaatsen

- Algemene Begraafplaats Meppelerstraatweg uit 1824 met graven van Rhijnvis Feith en Johannes ter Pelkwijk.
- Rooms-katholiek kerkhof uit 1841 met een gietijzeren kruisbeeld uit 1853 en een oude muur waarop onder meer de muurvaren groeit.
- Joodse Begraafplaats uit 1885.
- Algemene Begraafplaats Kranenburg, een algemene begraafplaats die in 1933 in gebruik werd genomen, omdat er ruimtegebrek was ontstaan op Begraafplaats Meppelerstraatweg.
- Begraafplaats Bergklooster op de plek van het oude klooster van de kloosterorde gesticht door Thomas a Kempis.
- Begraafplaats Het Heilige Kruis is de oudste buitenkerkelijke begraafplaats van de stad.

- [Graf van Lepejou](#), een graf van een slaaf op het landgoed van [Huize Arnichem](#).

Uitgaan

- [Bioscoop De Kroon](#), een [bioscoop](#) waarvan de eerste vestiging in [1911](#) werd geopend in de [Diezerstraat](#).
- [Ijsseldeltastadion](#), het [voetbalstadion](#) van [PEC Zwolle](#).
- [Ijsselhallen](#), evenementenhallen.
- [De Spiegel](#), een theater dat plaats biedt aan duizend mensen.
- [Odeon](#), Een groot en oud theater.
- [Hedon](#), popcentrum.
- [Eureka](#), een sociëteit met (pop)podium, (eet)café, oefen- & atelierruimte.

Musea

- [Stedelijk Museum Zwolle](#)
- [Museum De Fundatie](#)

Monumenten

- [Oorlogsmonument Zwolle](#), een monument in het [Ter Pelkwijkpark](#) ter nagedachtenis aan alle Zwollenaren die om zijn gekomen door oorlogshandelingen in de [Tweede Wereldoorlog](#).
- [Monument aan de Meppelerstraatweg](#), een monument ter nagedachtenis aan drie inwoners van Zwolle en twee inwoners uit Kampen, die op 31 maart [1945](#) zijn gefusilleerd als represaille voor een aanslag op een spoorlijn ([verzetsdaad](#)).
- [Monument op de schietbaan Berkum](#), een monument dat is opgericht ter nagedachtenis aan zeven mensen waaronder een paar verzetsstrijders die op [13 oktober 1944](#) zijn gefusilleerd als represaille voor een verzetsdaad.
- [Indiëmonument](#) in het park [Eekhout](#)

Zie ook

- [Lijst van rijksmonumenten in Zwolle \(gemeente\)](#)
- [Lijst van rijksmonumenten in Zwolle \(plaats\)](#)
- [Lijst van gemeentelijke monumenten in Zwolle](#)
- [Lijst van oorlogsmonumenten in Zwolle](#)

Divers

- [De Witte Leeuw](#), oorspronkelijk een [bierbrouwerij](#) uit [1666](#).
- [Het Witte Kruis](#), een gebouw van historische waarde door zijn [lijstgevel](#) en in het bijzonder door zijn onderpui. Deze werd in [1904](#) in [Jugendstil](#) opgetrokken.
- [Station Zwolle](#), een treinstation uit [1866](#).
- [Openluchtbad](#), een groot zwembad uit [1934](#) dat in [1991](#) tot Rijksmonument is verklaard.

Wijken

Zwolle kent deze wijken:

- [Aa-landen](#)
- [Assendorp](#)
- [Berkum](#)
- [Binnenstad](#)
- [Diezerpoort](#)
- [Hanzeland](#)
- [Herfte](#)
- [Holtenbroek](#)
- [Kamperpoort](#)
- [Oosterenk](#)
- [Stadshagen](#)
- [Spoolde](#)
- [Veerallee](#)
- [Westenholte](#)
- [Wijthmen](#)
- [Windesheim](#)
- [Wipstrik](#)
- [Zwolle-Zuid](#)

Aangrenzende gemeenten

- (G) = gelegen in de [Provincie Gelderland](#)

Bekende Zwollenaren